

УДК 378.016:[001.102+02+930.25]

Концептуальні основи розвитку спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Надія БАЧИНСЬКА

канд. пед. н., доц.

Київський національний
університет культури
і мистецтввул. Є. Коновальця, 36,
01133, Київ, Україна

n.bachynska17@gmail.com

ORCID 0000-0003-3912-7108

© Бачинська Н., 2022

Цифрові трансформації суспільства передбачають трансформації в змістовому та структурному аспекті чинних спеціальностей. Структурні та змістові зміни в документно-інформаційній освіті, здійснюваній в Україні в межах спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», актуалізують виявлення основних концептів, які визначатимуть її функціонування, розвиток та подальші трансформації.

Метою дослідження є виявлення основних концептів розвитку спеціальності ІБАС, які у взаємозв'язку та взаємовпливі утворюють її цілісність як педагогічної системи і є передумовою її активного розвитку в змінюваних соціальних та техніко-технологічних умовах.

У дослідженні було використано сукупність загальнонаукових методів узагальнення, систематизації і прогнозування. Гіпотетико-дедуктивний метод дав змогу окреслити основні концепти функціонування й розвитку спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Висновки та обговорення. Концептуальні основи функціонування й розвитку спеціальності ІБАС базуються на таких положеннях:

— *інноваційність освіти фахівців із документно-інформаційних комунікацій в Україні на сучасному етапі зумовлена розширенням поля документно-інформаційної діяльності, процесами її цифровізації, конвергентністю з іншими професійними напрямками діяльності й зазнає впливу цифрового ринку праці на професійне самовизначення молоді;*

— *теоретико-методологічні основи розробки змісту освіти для підготовки фахівця визначаються розвитком науково-педагогічних шкіл у закладах вищої освіти, здобутки яких є теоретичним підґрунтям змістового й методичного розвитку спеціальності та передумовою пропозицій нових актуальних ОПП;*

— *організаційно-педагогічні умови розвитку спеціальності мають розвиватись у напрямі пошуку активних форм професійно-орієнтованого навчання, приділенні особливої уваги виробничій практиці, а також врахуванні в освітньому процесі широкого застосування дистанційної форми навчання, яка потребує гнучкості освітнього середовища, застосування нових принципів розробки навчально-методичного забезпечення та адекватних форм взаємодії між викладачем і студентом, підвищення педагогічної майстерності викладачів.*

Ключові слова: інформаційна, бібліотечна та архівна справа, цифрові трансформації, документно-інформаційна освіта.

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF THE SPECIALTY “INFORMATION, LIBRARY AND ARCHIVAL AFFAIRS”

Nadiia Bachynska

PhD in Pedagogy, Associate Professor
Kyiv National University of Culture and Arts
n.bachynska17@gmail.com
ORCID 0000-0003-3912-7108

Digital transformations of society involve transformation in the content and structure of current specialties. Structural and content changes in documentary and information education carried out in Ukraine within the specialty “Information, library and archival affairs” actualize the identification of the main concepts that will determine its functioning, development, and further transformations.

The purpose of the study is to identify the main concepts of the specialty’s development of information, library, and archival affairs (IBAS), which in the relationship and mutual influence form its integrity as a pedagogical system and are a prerequisite for its active development in changing social and technical-technological conditions.

The research used a set of general scientific methods of generalization, systematization, and forecasting. The hypothetical-deductive method made it possible to outline the main concepts of the functioning and development of the “Information, library and archival affairs” specialty.

Conclusions and discussion. The conceptual foundations of the functioning and development of the IBAS specialty are based on the following provisions:

- innovation of the education of specialists in document and information communications in Ukraine at the current stage is due to the expansion of the field of document and information activities, the processes of its digitalization, convergence with other professional areas of activity, and is influenced by the digital labor market on the professional self-determination of young people;

- the theoretical and methodological foundations of the development of the content of education for the preparation of a specialist are determined by the development of scientific and pedagogical schools in institutions of higher education, the achievements of which are the theoretical basis for the content and methodical development of the specialty and a prerequisite for the proposals of new relevant educational and professional programs;

- organizational and pedagogical conditions for the development of the specialty should develop in the direction of finding active forms of professionally oriented training, paying special attention to production practice, as well as taking into account in the educational process the wide application of distance learning, which requires the flexibility of the educational environment, the application of new principles for the development of educational and methodological support and adequate forms of interaction between the teacher and the student, improving the pedagogical skills of teachers.

Keywords: *information, library and archival affairs, digital transformations, document and information education.*

Актуальність проблеми

Нові напрями діяльності, які виникають внаслідок цифрових трансформацій документно-інформаційних комунікацій, суттєво впливають на функціонування системи вищої освіти, яка, у свою чергу, є механізмом, який задовольняє потреби ринку праці.

Цифрові трансформації суспільства передбачають трансформації у змістовому та структурному аспекті чинних спеціальностей.

Не уникнула таких трансформацій і документно-інформаційна освіта, здійснювана в Україні в межах спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (ІБАС). Очевидність «цифрових» трансформацій розвитку спеціальності ІБАС актуалізує виявлення основних концептів, які визначатимуть розвиток спеціальності та її трансформації як комплексної динамічної педагогічної системи підготовки фахівців за спеціальністю, який може бути основою прийняття рішень для подальшого її розвитку.

Загальна гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що ефективний розвиток спеціальності ІБАС може бути забезпечений, якщо:

- врахувати зміни в змісті документно-інформаційної діяльності, зумовлені розвитком цифровізації та функціональною диференціацією діяльності у сфері документно-інформаційних комунікацій;
- сформувати конвергентні освітньо-професійні програми підготовки фахівців за спеціальністю відповідно до полікомпонентності й поліструктурності їх подальшої професійної діяльності, які б враховували сучасний стан та перспективи розвитку цифровізації різних сфер соціальної практики;
- здійснити широке застосування проблемних професійно-орієнтованих форм навчання та інтелектуально-інформаційну підтримку організації освітнього інформаційного простору;
- забезпечити розвиток науково-педагогічної школи спеціальності як теоретико-методологічної основи підготовки фахівців.

Стан вирішення проблеми

Наукове підґрунтя проблеми концептуалізації розвитку спеціальності ІБАС становлять методологічні ідеї, пов'язані із цифровими трансформаціями суспільства загалом та документно-інформаційної сфери й соціальних комунікацій зокрема, розширенням та змінами функцій фахівця документно-інформаційної сфери в цифровому середовищі. Провідна ідея концептуальної моделі спеціальності ІБАС — компетентність фахівця в розв'язанні проблем у цифровому середовищі й навчання впродовж життя.

Проблема концептуалізації основ розвитку педагогічних систем постає й вирішується і для усталених напрямів освіти, і для інноваційних освітньо-професійних програм у межах спеціальностей.

Так, погоджуємось із думкою Л.Гончар (2020), яка, обґрунтовуючи концептуальну модель підготовки фахівців готельно-ресторанної справи, наголошує, що зважаючи на ключові та парадигмальні зміни в системі освіти, що відбуваються сьогодні, виникає необхідність розробки концептуальної моделі підготовки фахівців за кожною окремою спеціальністю, що визначатиме базові та унікальні рівні кожної освітньої програми в межах конкретної спеціальності.

Науково-педагогічна школа спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» сьогодні представлена напрацюваннями щодо «цифрових» освітньо-професійних програм. Так, у статтях Т. Новальської та Н. Бачинської (2022), Т. Новальської та В. Касяна (2021), висвітлено теоретико-методологічні основи їхнього функціонування, у статтях О.Матвієнко та М.Цивіна (2021) висвітлюються «цифрові» професії інформаційного фахівця та окреслюються освітні перспективи і вимоги ринку праці до їх реалізації.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про значні доробки в галузі побудови концептуальних моделей педагогічної освіти.

Обґрунтовуючи необхідність побудови моделей розвитку університетської освіти, дослідники наголошують, що такі напрацювання дадуть змогу здійснити відповідну організацію її саморозвитку, нададуть риси адаптивності, гнучкості, динамізму, забезпечать перехід до випереджувальної стратегії розвитку (Дубасенюк, 2008, с. 8).

На об'єктивну складність концептуальностворюючої діяльності в гуманітарних науках, зокрема в межах розроблення концепції проектування інноваційних педагогічних систем, звертається увага в статті В. Докучаєвої (2017). Дослідниця акцентує на необхідності верифікації як методологічної процедури науково-педагогічного дослідження й закликає брати до уваги той факт, що верифікація науково-педагогічної концепції є складною методологічною процедурою, розгляд якої має здійснюватись у структурі гіпотетико-дедуктивного методу.

Загалом, публікації, які в сукупності і взаємозв'язку слугують теоретико-методологічною основою подальшого дослідження, складаються зі значного доробку українських вчених, які розглядають різні проблемні аспекти розвитку спеціальності ІБАС:

- загальні питання бібліотекознавства, архівознавства, документознавства;
- теоретико-методологічне обґрунтування нових освітньо-професійних програм цифрового спрямування;
- методики викладання окремих дисциплін для студентів спеціальності ІБАС.

Очевидно, що узагальнення наявних праць науковців у предметному полі функціонування спеціальності ІБАС із аналізом одержаних ними висновків є темою окремого дослідження, однак зазначимо, що їх вивчення дало змогу подальших міркувань щодо обраного предмету дослідження.

Невирішені питання

Невирішеними залишаються питання узагальнення й виявлення в науковому дискурсі основних концептів, які є принципово важливими для розвитку спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» як педагогічної системи.

Завданням статті є виявлення основних концептів розвитку спеціальності ІБАС, які у взаємозв'язку та взаємовпливі утворюють її цілісність як педагогічної системи і є передумовою її активного розвитку в змінюваних соціальних та техніко-технологічних умовах.

Виклад основного матеріалу

Ключовим для виявлення концептуальних основ розвитку спеціальності ІБАС є поняття *вища документно-інформаційна освіта* — підготовка професіоналів, здатних до комплексної діяльності, спрямованої на формування і використання інформаційних ресурсів, створення інформаційної продукції та надання інформаційних послуг, інформаційний супровід, підтримку та забезпечення багатоаспектної соціально-комунікативної діяльності як у традиційних системах інформаційної інфраструктури (бібліотечної системи, архівних установ, бібліографічних служб), так і на підприємствах та організаціях різних сфер соціальної практики (Матвієнко & Цивін, 2017).

Умови функціонування спеціальності ІБАС визначаються суспільними потребами, що виникають внаслідок цифрових трансформацій суспільства, диференціації спеціалізації фахівців із документно-інформаційних комунікацій. Така диференціація здійснюється у відповідності з багатоаспектністю соціально-комунікативної діяльності в галузі застосування цифрових технологій і зумовлюється розвитком інформаційних потреб різних категорій користувачів.

Подальші логіко-методологічні міркування щодо умов розвитку спеціальності ІБАС узгоджуються з теоретичними положеннями, викладеними в працях вітчизняних бібліотекознавців, документознавців, фахівців із соціальних комунікацій та фахівців галузі теорії та методики професійної освіти й відповідають емпіричним апостеріорним даним сучасної сфери документно-інформаційних комунікацій та документно-інформаційної освіти в Україні.

Отже, основними концептами розвитку спеціальності ІБАС є:

1. Зміни в документно-інформаційній діяльності, зумовлені цифровими трансформаціями та змінами інформаційних потреб користувачів

Розвиток документно-інформаційної сфери характеризується суспільними потребами в нових видах діяльності і визначається цифровими трансформаціями документно-інформаційних комунікацій.

Діяльність фахівця характеризується поліфункціональністю, пов'язаною із конвергентністю документно-інформаційної діяльності з іншими видами діяльності — маркетингом, ІТ-менеджментом, управлінням проектами та ін. — відповідно, відбуваються зміни вимог до компетентностей фахівців.

Нині на державному рівні окреслюються Рамки цифрових компетентностей для громадян, для підприємців, науково-педагогічних працівників, державних службовців (<https://thedigital.gov.ua/>)

Відповідно до сучасного стану та очевидних трендів цифрового розвитку системи документно-інформаційних комунікацій, система освіти спрямовується на підготовку фахівців нової генерації для документно-інформаційної сфери. Сучасні освітньо-професійні програми реалізуються в комплексі взаємопов'язаних компонентів, які утворюють їх системну цілісність: *суспільна потреба — освітньо-кваліфікаційна характеристика — освітньо-професійна програма — засоби діагностування.*

2. Конвергентні освітньо-професійні програми цифрового спрямування

Спеціальність із підготовки кадрів для документно-інформаційної діяльності — «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» — характеризується поєднанням трьох освітньо-професійних компонент і розвитком на сучасному етапі у їх межах освітньо-професійних програм «цифрового спрямування».

Узагальнено можна прийняти, що підготовка фахівців за спеціальністю здійснюється для *системи документно-інформаційних комунікацій.*

Водночас, на даному етапі термінологічні узагальнення професійної діяльності в навчальному процесі мають відбуватись зі збереженням вивчення об'єкта, термінологічного й понятійного апарату бібліотекознавства, документознавства, архівної справи.

Освітньо-професійні програми підготовки фахівця з документно-інформаційних комунікацій за спеціальністю ІБАС мають бути сформовані відповідно до полікомпонентності й поліструктурності його подальшої професійної діяльності в галузі застосування цифрових технологій.

Диференціація спеціалізації фахівців із документно-інформаційних комунікацій здійснюється у відповідності з багатоаспектністю соціально-комунікативної діяльності в галузі застосування цифрових технологій і зумовлюється розвитком інформаційних потреб різних категорій користувачів. Адекватно сучасним умовам та трендам цифровізації документно-інформаційної сфери основним напрямом

розвитку спеціальності ІБАС є пропозиції актуальних освітньо-професійних програм «цифрового» спрямування.

Чинні і пропоновані на перспективу ОПП «цифрового» спрямування є системоутворюючими елементами розвитку спеціальності як цілісної системи. Термінологічне акцентування у їх назві «цифрової складової» спеціалізації не викликає суперечності з власне документно-інформаційною діяльністю, оскільки об'єкт діяльності та компетентності фахівця формуються відповідно Стандарту професійної освіти для забезпечення документно-інформаційної діяльності в умовах цифрових трансформацій усіх сфер соціальної практики. У зв'язку з цим, освітньо-професійні програми як елементи спеціальності ІБАС, знаходяться в міждисциплінарних зв'язках, зумовлених документно-інформаційним профілем спеціальності та її соціально-комунікативним базисом.

3. Організаційно-педагогічні умови розвитку спеціальності

3.1. Професійно-орієнтовані форми навчання

Професійно-орієнтовані форми навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців визначаються як такі, що спрямовані на формування інтересу та позитивного ставлення до майбутньої професійної діяльності, відтворюють реальні умови праці для розв'язання конкретних професійних завдань і проблем, сприяють формуванню професійної компетентності, готовності майбутнього фахівця до виконання професійних дій (Козак, 2009).

Підхід до системного навчання в галузі використання сучасних технологій в інформаційній діяльності, який ґрунтується на вивченні реальних об'єктів, розгляді їх залежностей і взаємодії, залучення й актуалізації тих систем знань, які вже мають студенти, дозволяє реалізувати дидактичний *принцип проблемності в навчанні* й відповідає рівню сучасних вимог до знань і умінь, необхідних висококваліфікованому фахівцю в галузі використання інформаційних систем.

Розв'язання проблеми пошуку активних форм професійного навчання у вищому навчальному закладі полягає в приділенні особливої уваги виробничій практиці, яка дає змогу не тільки закріпити одержані знання й навички, а й виховувати активну життєву позицію майбутнього фахівця. водночас важливим є те, що:

— студент потрапляє до професійного середовища, де він займає активну позицію й у взаємодії зі співробітниками організації розкривається як суб'єкт професійної діяльності;

— створюються умови для суміщення активності студента з майбутньою професійною діяльністю й тим самим переходу від навчання до праці.

Протягом проходження виробничої практики відбувається професіоналізація (становлення професіонала) — особистісний і соціаль-

ний розвиток фахівця як суб'єкта соціальної дії, який повинен бачити свою професію в усій сукупності її широких соціальних зв'язків, знати пропонувані до неї та її представників вимоги, розуміти зміст і специфіку своєї професійної діяльності, орієнтуватися в колі професійних завдань і бути готовим вирішувати їх у мінливих умовах сучасного суспільства.

3.2. Дистанційне навчання

Останніми роками у всіх ланках та на всіх рівнях сучасної освіти в Україні відбулися парадигмальні організаційні зміни, пов'язані на початку із карантинними обмеженнями, а надалі — з військовою агресією російської федерації. У зв'язку з цим потребує особливої уваги дистанційна освіта як один із визначальних чинників розвитку спеціальності ІБАС.

Педагогічні працівники справедливо наголошують на низці недоліків дистанційного навчання, зокрема:

- брак особистісного спілкування між викладачем та студентом;
- «теоретизація» навчання;
- необхідність наявності в студента значної особистісної мотивації, уміння навчатися самостійно;
- студенти не завжди забезпечені достатнім технічним обладнанням (комп'ютер, постійний вихід у інтернет).

Усунення цих недоліків потребує не тільки забезпеченості студентів відповідним технічним обладнанням та доступу до сучасних технологічних платформ (Moodle, Google Classroom, відеоконференції Google Meet, Zoom тощо), а і гнучкості освітнього середовища, застосування нових принципів розробки навчально-методичного забезпечення та адекватних форм взаємодії між викладачем і студентом, а відтак — і підвищення педагогічної майстерності викладачів.

Окреслення й вирішення окреслених проблем потребує розробки відповідних теоретико-методологічних основ функціонування й розвитку спеціальності в межах науково-педагогічних шкіл вищих закладів освіти.

4. Розвиток науково-педагогічної школи спеціальності

Нові напрями підготовки фахівців із документно-інформаційної діяльності, що виникають унаслідок суспільних потреб, зумовлюють необхідність теоретичного обґрунтування й побудови відповідних моделей їх підготовки, визначення змісту професійної освіти фахівця, формування знань, умінь і навичок документно-інформаційної діяльності в умовах цифровізації.

Дидактичний принцип навчання у вищій школі передбачає єдність наукової та навчальної діяльності вченого-викладача як невід'ємну рису навчального процесу й важливу передумову ефективною підготовки творчого фахівця. Відповідно, розмежовуються

поняття «наукова школа» та «науково-педагогічна школа», які, безперечно, перетинаються в деяких характеристиках. Не спиняючись на докладному виявленні взаємозв'язків між цими поняттями, приймемо розуміння *науково-педагогічної школи*, запропоноване в статті О. Матвієнко та М. Цивіна (2020), які акцентують, що сутнісною ознакою науково-педагогічної школи є створення нового науково-педагогічного й методичного знання у сфері підготовки фахівців певного напрямку та рівня кваліфікації для системної реалізації в освітньо-виховному процесі.

Інформаційну модель науково-педагогічної школи дослідниками визначено як сукупність науково-методичного продукту діяльності науково-педагогічної школи (навчальних, методичних матеріалів, наукових публікацій, монографій, дисертацій), а також зафіксоване в посібниках і підручниках науково-педагогічне знання та авторські методики викладання дисциплін, узагальнені в системних дослідженнях (дисертаціях і монографіях) та викладені в наукових статтях міркування щодо розвитку науки, технологій і методик підготовки фахівців за відповідною спеціальністю. Ці матеріали в різних аспектах відображають предметне поле діяльності майбутнього фахівця, слугують теоретико-методологічною основою прогнозування та проєктування перспективної моделі його підготовки.

Отже, визначивши науково-педагогічну школу як системоутворюючий елемент розвитку спеціальності, наголосимо на таких її складниках як навчально-методичне забезпечення процесу підготовки фахівців та власне наукові дослідження педагогічної системи спеціальності та перспектив її розвитку. Об'єктивно пов'язані між собою, ці складники є основою інформаційно-ресурсного забезпечення розвитку спеціальності.

Зазначимо, що здобутки науково-педагогічної школи спеціальності є не тільки теоретичним підґрунтям змістового, методичного розвитку спеціальності, а й передумовою пропозицій нових актуальних освітньо-професійних програм.

Окреслені концепти функціонування й розвитку спеціальності ІБАС фактично формують її концептуальну модель, яка описується множиною понять і зв'язків між ними, які разом утворюють змістову структуру розглянутої предметної галузі — спеціальності ІБАС у її розвитку в умовах цифровізації документно-інформаційної сфери суспільства.

Побудова концептуальної моделі педагогічної системи, якою є спеціальність ІБАС, відповідно до традиції наукового дослідження потребує верифікації через експеримент.

Поміж багатьох визначень поняття «експеримент в освіті» зупинимось на запропонованому Е. Панасенко (2015):

Експеримент в освіті — це метод пізнання педагогічної дійсності, спрямований на перевірку висунутої гіпотези, що розгортається в природних і штучних, контрольованих і керованих умовах, результатом якого є нове знання, що включає в себе виділення істотних факторів, які впливають на результати педагогічної діяльності.

У широкому сенсі під експериментом розуміють процедуру організації і спостереження яких-небудь явищ, які здійснюються в умовах, близьких до природних або імітують їх. Розрізняють пасивний експеримент, коли дослідник спостерігає за перебігом процесу, й активний, коли відбувається втручання в процес і організація його перебігу.

У контексті нашого дослідження зауважимо, що поєднуючи обґрунтовані концепти в модель функціонування й розвитку спеціальності, можна бачити, що верифікація запропонованої моделі можлива шляхом активного впливу на її функціонування, яким, зокрема, вважатимемо пропозиції актуальних цифрових ОПП, а також управління вже впровадженими ОПП (інтернет-маркетолог, менеджер вебпроектів) — оновлення змісту, методик навчання на основі діагностування набутих студентами планованих знань, умінь та компетентностей.

Частиною пасивного експерименту можна вважати моніторинг ринку праці, який свідчить про стабільний попит на фахівців зазначених функціональних спеціалізацій та високий рівень оплати їх праці, проходження виробничої практики та реалізація дуальних форм освіти в результаті захисту виробничої практики дають змогу скласти уявлення про наявність у студентів необхідних компетентностей для виконання поставлених завдань у галузі професійної «цифрової» діяльності, сформованість їх особистісних якостей як професіоналів, набуття soft skills («м'яких навичок»), які є необхідною умовою конкурентоспроможності сучасного фахівця.

Можливості управління розвитком спеціальності ІБАС полягають у пропозиціях нових освітньо-професійних програм та оновленні змісту і форм професійної підготовки кадрів для документно-інформаційних комунікацій в Україні, зумовлених соціальними потребами, розвитком сфери документно-інформаційної діяльності та розвитком цифрових технологій.

Висновки

Концептуальні основи функціонування й розвитку спеціальності ІБАС базуються на таких положеннях:

— інноваційність освіти фахівців із документно-інформаційних комунікацій в Україні на сучасному етапі зумовлена розширенням поля документно-інформаційної діяльності, процесами її цифровізації, конвергентністю з іншими професійними напрямками діяльно-

сті й зазнає впливу цифрового ринку праці на професійне самовизначення молоді;

— теоретико-методологічні основи розробки змісту освіти для підготовки фахівця визначаються розвитком науково-педагогічних шкіл у закладах вищої освіти, здобутки яких є теоретичним підґрунтям змістового й методичного розвитку спеціальності та передумовою пропозицій нових актуальних ОПП;

— організаційно-педагогічні умови розвитку спеціальності мають розвиватись у напрямі пошуку активних форм професійно-орієнтованого навчання, приділенні особливої уваги виробничій практиці, а також врахуванні в освітньому процесі широкого застосування дистанційної форми навчання, яка потребує гнучкості освітнього середовища, застосування нових принципів розробки навчально-методичного забезпечення та адекватних форм взаємодії між викладачем і студентом, підвищення педагогічної майстерності викладачів.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

Гончар, Л. О. (2020). Обґрунтування концептуальної моделі підготовки фахівців готельно-ресторанної справи в Україні: організаційно-аналітичний аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*, 31(70), 6, 39–49. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-7>

Докучаєва, В. В. (2017). Верифікація як критерій результативності науково-педагогічного дослідження. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*, 80(1), 14–20. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3541200>

Дубасенюк, О. А. (2008). Концептуальні моделі педагогічної освіти: наукові пошуки та здобутки. В О. А. Дубасенюк (ред.), *Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку* (с. 8–29). Видавництво ЖДУ імені І. Франка.

Єжова, О. (2014). Класифікація моделей в педагогічних дослідженнях. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*, 2(5), 202–206.

Козак, Л. В. (2009). Професійно-орієнтовані форми навчання у підготовці фахівців туризму. *Педагогічний процес: Теорія і практика*, 1, 68–78.

Матвієнко, О. В., & Цивін, М. Н. (2017). Вища інформаційна освіта: основні концепти визначення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 4–11.

Матвієнко, О. В., & Цивін, М. Н. (2020). Науково-педагогічні школи в документознавчій освіті: сучасні особливості формування й розвитку. *Вісник Книжкової палати*, 1, 23–28. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.1\(282\).23-28](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.1(282).23-28)

Матвієнко, О. В., & Цивін, М. Н. (2021). «Цифрові» професії інформаційного фахівця: освітні перспективи і вимоги ринку праці. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 7, 58–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233279>

Новальська, Т., & Бачинська, Н. (2022). Інтернет-маркетолог за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: функції та компетентності у конвергентних професійних практиках. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 9, 125–136. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259187>

Новальська, Т., & Касьян, В. (2021). Теоретико-методологічні засади підготовки інтернет-маркетолога за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 7, 71–82. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233297>

Панасенко, Е. (2015, 16 червня). *Педагогічний експеримент: основні аспекти методології*. Херсонський державний університет. <http://www.srw.kspu.edu/?p=1195>

REFERENCES

- Honchar, L. O. (2020). Obgruntuvannya kontseptualnoi modeli pidhotovky fakhivtsiv hotelno-restoranoi spravy v Ukraini: orhanizatsiino-analitychnyi aspekt [Substantiation of the Conceptual Model of Training of Hotel and Restaurant Specialists in Ukraine: Organizational and Analytical Aspect]. *Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Economy and Management*, 31(70), 6, 39–49. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-7> [in Ukrainian].
- Dokuchaieva, V. V. (2017). Veryfikatsiia yak kryterii rezultatyvnosti naukovopedahohichnoho doslidzhennia [Verification as a Criterion of the Effectiveness of Scientific and Pedagogical Research]. *Collection of Research Papers. Pedagogical Sciences*, 80(1), 14–20. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3541200> [in Ukrainian].
- Dubaseniuk, O. A. (2008). Kontseptualni modeli pedahohichnoi osvity: naukovy poshuky ta zdobutky [Conceptual Models of Pedagogical Education: Scientific Research and Achievements]. In O. A. Dubaseniuk (Ed.), *Profesiino-pedahohichna osvita: suchasni kontseptualni modeli ta tendentsii rozvytku* [Professional and Pedagogical Education: Modern Conceptual Models and Development Trends] (pp. 8–29). Publishing House of Zhytomyr Ivan Franko State University [in Ukrainian].
- Yezhova, O. (2014). Klasyfikatsiia modelei v pedahohichnykh doslidzhenniakh [Classification of Models in Pedagogical Research]. *Naukovi zapysky. Serii: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity*, 2(5), 202–206 [in Ukrainian].
- Kozak, L. V. (2009). Profesiino-orientovani formy navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv turyzmu [Professionally Oriented Forms of Education in the Training of Tourism Specialists]. *Pedagogical Process: Theory and Practice*, 1, 68–78. [in Ukrainian].
- Matviienko, O. V., & Tsyvin, M. N. (2017). Vyscha informatsiina osvita: osnovni kontsepty vyznachennia [Higher Information Education: Basic Concepts of the Definition]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 4–11. [in Ukrainian].
- Matviienko, O. V., & Tsyvin, M. N. (2020). Naukovo-pedahohichni shkoly v dokumentoznavchii osviti: suchasni osoblyvosti formuvannia y rozvytku [Scientific and Pedagogical Schools in Documentary Education: Modern Features of Formation and Development]. *Bulletin of the Book Chamber*, 1, 23–28. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.1\(282\).23-28](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.1(282).23-28) [in Ukrainian].

Matviienko, O. V., & Tsyvin, M. N. (2021). «Tsyfrovi» profesii informatsiinoho fakhivtsia: osvichni perspektyvy i vymohy rynku pratsi [«Digital» Professions of the Information Specialist: Educational Prospects and Labor Market Requirements]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 7, 58–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233279> [in Ukrainian].

Novalska, T., & Bachynska, N. (2022). Internet-marketoloh za spetsialnistiu «Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava»: funktsii ta kompetentnosti u konverhentnykh profesiinykh praktykakh [Internet Marketing Specialist in Programme Subject Area «Information, Library and Archival Studies»: Functions and Competences in Convergent Professional Practices]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 9, 125–136. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259187> [in Ukrainian].

Novalska, T., & Kasian, V. (2021). Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky internet-marketoloha za spetsialnistiu 029 «Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava» [Theoretical and Methodological Fundamentals of Internet Marketing Training in Specialty 029 «Information, Library and Archival Affairs»]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 7, 71–82. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233297> [in Ukrainian].

Panasenko, E. (2015, June 16). *Pedahohichniy eksperyment: osnovni aspekty metodolohii* [Pedagogical Experiment: Basic Aspects of Methodology]. Kherson State University. <http://www.srw.kspu.edu/?p=1195> [in Ukrainian].